

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta „3.—“ „4.50“
za četrt leta „1.50“ „2.25“
Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov.,
v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.
Na naročbe brez priložene naročilnice se upravnštvo ne ozira.

EDINOST

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Carintia št. 25. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Oglaš in oznanila se račune po 8 nov. vsakega v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.

Poslana, javne zahvale, osmrtnice itd. se račune po pogodbi.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravnštvo v ulici Carintia 28. Odprište reklamacije so proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„V edinost je s-otr.“

Iz Istre.

Iz Pulja 19. novembra 1889.

Časi, ko je germanizirajoča stranka po Kranjskem absolutno gospodarila, so minuli definitivno, za vedno. Bilo je pa tudi absurdno, da je mala stranka — ne stranka, ampak neznatna frakcija, podprta od starokopitskega, iz gole komoditete narodnemu pravu protivečega se birokratstva zaukazovala ogromni večini prebivalstva, ko je najgnusnejše kruhoborstvo in temu povod in vselej sledeče renegatstvo nadvladalo pravo, čisto in narodnemu — moralnemu in materijalnemu — službo rodoljubje, ko sta vohunstvo in denunciacija praznovala svoje orgije; ko so se vsi tisti §§. osnovnih državnih postav točno izvajali le tedaj, ko je bilo izvajanje to na škodo narodnosti naši, ako so tem potom mogli šikanizovati stranko našo, društva naša, somišljenike naše. Bili so to časi, katere najbolje karakterizujemo z besedami vnebovpijoča krivica.

In vendar je bila ta doba nasilstva po Kranjskem le prijetna idila, ako jo primerjamo z razmerami po Istri. Mnogo kateremu zdelo se bode, da pretiravamo. Temu se ne čudimo, kajti po našem menenju skoro da ni mogoče, da bi kdo imel pravi pojem o odnošajih naših, ako ni mej nami živel, ako ni od bližje ogledal način bojevanja nasprotnikov naših.

Kranjski nemškutarji so se trudili, da bi vsaj navidezno opravičili postopanje svoje; natezali so §§. in predpise na vse strani, dokler ti-le neso dobili take oblike, kakoršne so gospoda želeli, da so jih mogli omečiti po svoje in jih nadeti kot pravni titel nepošteni svoji taktiki.

Moralni nazori stranke, katera hodi taka pota, gotovo neso uzorni, ampak kažejo nam mej stranko — moralni propad. Ali nekoliko, vsaj iskrico sramote

slutimo vendar pri takih ljudeh, ki vsaj skušajo opravičevati krivice, katere delajo drugim, ki tako priznajo, da je treba imeti nekoliko ozirov — za javnost.

Nasprotniki naši po Istri ne poznajo takih ozirov do nas in do javnosti. Njihov politični katekizem ima le malo pravil, ki se nekako tako-le glase: Ako imaš oblast v rokah, izkoristuj jo do skrajnosti, in ako se oškodovani pritožuje, zasmehuj ga; izogni se postavam, ako pričakuješ od tega dobička; čut dostojnosti bodi vsaki stranki nepotreben luksuz; čut pravice — ljubja in resnicoljubja je balast, ki ovira agilnost stranke; kardinalno načelo vsakemu pravemu Italijanu pa je: bodi ne-hvaležen državi, katera te ob-siplje z dobrotami, ako država ta — ni italijanska.

Tako nekako se glasi katekizem naših preganjalcev in oni se vedejo v njega zmislju do zadnje pičice.

Da bi šlo po volji te sodrge, ne imel bi slovenski živelj, to je večina prebivalstva, ni jednega zastopnika v deželnem zboru. Pene se same jeze, ker je vlada pokazala vsaj nekoliko ozirnosti do nas, imenovavši Dukića deželnega glavarja na mestnikom. Na poslance naše lete najgrše pavke, ker so volili izmed sebe jednega deželnega odbornika, da bi tako odpomogli kričeči krivici brezpravja, pod katerim vzdihujejo občine narodnosti naše po Istri. Pa motil bi se, da je vzrok takemu postopanju le v idealnem navdušenju za narodnost italijansko in trdnem političnem prepričanju. O ne, stvar ima drugo, jako prozajsko stran. Pod figovim peresom političkih načel tiči grdi egoizem; politička agitacija zakriva najumazanejšo koristolovstvo, ljudje, o katerih bi mišlili, da so prvi paladini italijanske kulture, neso nič drugega, nego prav navadni oderuhi, kateri bi prišli — da ne živijo v ti provin-

ciji neverjetnosti, ampak kje drugje — prvi z obstoječimi postavami v konflikt.

Ni je znabiti na svetu pokrajine, kjer bi našli z ozirom na obstoječe, do srca segajoče siromaštvo toliko bogatašev — bogatašev, ki mnogo mnogo tehtajo — nego v Istri. Ni-li to anomalija v narodno gospodarskem obziru? Glede na ta faktum vidimo žalostno razmerje pred seboj na dlani, da jih mora na stotine stradati zato, da se jeden sam masti. Kakor črna živina mora ubogi naš seljak trpeti in sad tega truda zleze navadno v nikdar siti žep oblastne signorije. Lokavi in prefrigani gospodje znali so naše ljudi tako zvahtiti v svoje mreže, da si reveži ne morejo pomoči ni na jedno, ni na drugo stran. Gospoda so naložili svoje kapitale, kakor so le hoteli; pri nas je pač „die höchste Fructification“ v bujnem cvetju. Uničili so ljudstvo naše materijalno in uničili ga bodo, ako ne bo prav kmalu pomoči, tudi moralno. Slovanski krogi naj bi ne prezirali bolestanj naših vzklicev.

Rekli smo gori, da Italijani niti ne skušajo opravičevati, ali vsaj v milejši luči kazati nasiltev svojih proti nam, da so torej brezozirni, cinični do skrajnosti. Taki so res z ozirom na nas in javnost. Ako je pa treba slepiti navzgor, ako hočejo slepiti vladine kroge, potem pa grede ti pošteni med denuncijante.

Ruske agitacije, ruski denarji, panlavistiške spletke, to je roba, ki se sedaj na debelo spečava na našem političnem semnju. Ker pa vsa ta sumničenja nemajo nikake reelne podlage, razkade se prehitro, ne da bi zapustile efekt.

Nu, gospoda si znajo pomagati. Namerali so namreč nakupiti po tukajšnjem bankirju Fragiacomu ruskih rubljev, razdeliti jih mej ljudstvo in tako napraviti trdo

oporo grdemu ovađuštvu. Vest ta došla nam je iz zanesljivega vira.

Take so torej panslavistiške opletke! Sedaj tudi vemo, kakó nastane ruska propaganda.

A gospodje smejo biti zadovoljni, kajti v novejšem času dobili so v svojem poslu denuncijantovskem zaveznika, kjer bi ga bili najmanje pričakovali, nek ljubljanski slovenski časopis pokazal se je na pozorišču. Udaril je na iste strune, na katere virtuvozno nabijajo nasprotniki naši.

Italijanski in nemški listi kličejo ta list kot klasično pričo proti narodnosti naši. Isti sme biti zadovoljni na tem uspehu. Ne pa mi Slovenci izven Kranjske. Mej nami vzbudila je najnovejša taktika tega lista občo indignacijo. Dogodek v Poddragi leži gospodom v kosteh. Tudi mi obžalujemo, da je takó daleč prišlo, a motivov ni iskati tam, kjer jih ni, in gospodje naj ne poiščejo krivde tam kjer je ni. Prave vzroke vemo vsi in ve jih tudi menjeni list. Da jih pa vendar le drugod išče, to ni lojalno. Kooperacija klerikalnega lista z neizprosnimi našimi narodnimi protivniki in zajedno z anikovalci vseh verskih resnic, to je pač žalostna prikazen. Mogoče, da je posel ta lukrativen, časten pa gotovo ne, najmanj pa rodoljuben. Mi Slovenci izven Kranjske moramo se z vsimi štirimi braniti proti sumničenju dinastiške nelojalnosti in v trenutku, ko imamo v tem pogledu vse roke polne posla, pa priskoči slovenski list lažnjivim nasprotnikom na pomoč. Mi ne vemo kakó bi kvalifikovali tako početje, ki se ne da opravičiti, sodi je ali z liberalnega ali klerikalnega stališča. Hvala Vam lepa hvala, gospodje za tako početje. —č.

PODLISTEK.

O ciganih na Erdeljskem. *)

(Po W. Hausmann-u spisal Gradimir. **)

Kdo li ne pozna ciganov? V celih tolpah se ta črna, umazana, razcapana, zanikarna druhal vlačijo od vasi do vasi, kjer je ljudem večkrat v veliko nadlego. Vsak otrok se boji ciganov saj žugajo nespametne matere večkrat svojej porednej deci: „Le počakaj, ciganje pridejo po-te!“ In kako znajo ti črnuharji beračiti! V hišo prihajajo ter prosijo: „Mati, za Boga, dajte malo kruha!“ In, ko ga dobijo, še neso zadovoljni; zdaj hočejo slanino, zdaj to, zdaj ono, sploh: nenasitni so. Kjer se jim pa ponudi prilika, radi krađejo.

Cigranke so znane vedeževalke „Pokazite roko, povem vam srečo“, pravi umazana ciganka ter se kaže, kakor bi iz črt na dlani čitala tvojo bodočnost. Časih ti tudi pové številke, katere ti svetuje igrati na loterijo. Neumni so ljudje, ki verjamejo takim sleparskim, umazanim ciganskim ba-

buram! Če bi res vedele za srečo, poiskale bi si jo najprej same! Tako bi si vsaj moral misliti vsak pameten človek. —

Sreča li dobro oblečen človek cigane na planem, tedaj se vsuje cela tolpa polunagih ciganskih otrok za njim. „Dajte, dajte jeden krajcar, pa bodem tri leta za vas molil.“ Tako ti zna blebetati vsak igandček, ki je komaj shodil. Se ve, da po-božnosti, poštenosti ciganje ne poznajo. Ljudstvo to ki večinoma roma neprenehoma po svetu in nema nikjer stalnih stanovanj. Delo, resno delo, cigani mrže, in le redki so, ki si medpotoma služijo kak krajcar z vezanjem loncev ali s kakim drugim rokodelstvom. Nadarjeni pa so več ali menj za muziko, in marsikateri cigan se sam od sebe nauči prav dobro igrati na gosli ali na kako drugo godalo. Želeti bi pač bilo, da bi se lenobni in nesposobni ciganje, kolikor mogoče, odganjali iz naših vasi, in sicer zato, ker so posebno naše mladine čestokrat v pohujšanje. Naj bi se torej slavna županstva vestno posluževala pravic, katere jim v tem obziru daje postava.

Odkod pa so ciganje? utegne vprašati marsikdo. Prvotna njih domovina je Indija; od tu so se razkropili po Aziji, Afriki in Evropi. Kedaj so ciganje Indijo

zapustili, ni gotovo; vendar ne pred 1000 l. po Kristu. Leta 1322 jih nahajamo na otoku Kreti, 1346. l. na otoku Krfu in 1376 l. v Valahiji. Največ se jih nahaja po deželah dolnje Drave, na Ogrskem, v Valahiji itd. Vseh skupaj je kakih 600.000 duš.

Ciganje so seliven narod v pravem pomenu besede. Večkrat so uže skušali, da bi jih kje stalno naselili; tuda zastoj. Le na Ogrskem in Erdeljskem se nahajajo nekatere ciganske naselbine v bližini nekaterih večih krajev. Ciganje govorijo svoj jezik. Omeniti nam je na tem mestu to, da je naš slavní rojak, jezikoslovec dr. Miklošič, vpokojeni vseučiliški profesor na Dunaji, ciganski jezik proučil ter o njem spisal učeno knjigo.

Rekel sem, da imajo ciganje na Erdeljskem svoje naselbine. Življenje teh ciganov hočem tu nekoliko obširneje opisati.

Koče erdeljskih ciganov pričenjajo zmerom koncem vasi. Sestavljene so iz različnega gradiva ali tvoriva. Spleto jih n. pr. iz vrbovine ter pokrijejo s turšičnimi stebli ali z gosto travo; vse pa dobro zamažejo z vlečno ilovico. A zidane niso po kakem splošnim redu ali pravilu. Tu stoji koča, obrnena sè svojim licem ali ospredjem na deželno cesto, tu zopet

druga z lego uprav nasprotno itd. Uže po zidanji lahko sklepamo, da ciganom omika ni znana. Nekoliko drugače je pač pri onih ciganih, ki so se naselili blizu mest, n. pr. blizu Sibinja, Kološa, Braševga ali blizu Bistrice; ti so se nekoliko bolj navzeli omike svojih sosedov. Po takih krajih vidimo uže lepše ciganske hiše. Posebno velja to o ciganih, ki živijo pri Braševem in katerih je celo predmestje. Tu vidiš čedne ciganske hišice, z pravilnim dimnikom. Ciganske koče drugod so večinoma brez dimnika; dim si išče in najde izhoda, kjer mu drago. Hiše braševskih ciganov imajo tudi svoja okna, čeprav tako majhna, da komaj glavo pomoliš skozi. — Pa cigan tudi večih oken ne mara. Boji se mraza, in, če hoče uživati svežega zraka, solnčiti se, ali opazovati mimo idočje ljudi, vleže se na prag svoje hiše ali pa pod kap.

Pa tudi zunanost braševskih ciganskih hiš ni zanemarjena. Ciganje svoje hiše lepo pomalajo in kažejo v tem dober okus. Tu pa tam se svetli iznad kake hiše svetel, plehast, velik križ, kar kaže, da živi v srcih nekaterih ciganov vendarle nekaj verskega čuta.

Toda tudi ta čednejša ciganska domovanja neso postavljena po kakem stal-

*) Erdeljska je avstrijska dežela na jugovzhodu Ogrske. Pis.

**) „Učitelj, brigajoci se za stanovsko čast“ v „Popotniku“ naj mi nikar ne zamerijo, da se že zopet tukaj služim starega pisateljskega svojega imena! ... Pis.

Deželni zbori.

Kranjski.

(8. seja dne 31. oktobra.)

Nekatere prošnje se izročé dotičnim odtokom kakor tudi poročilo deželne odbora s proračunom dež. zaklada.

Poslanec Hribar vtemeljuje svoj samostalni predlog ob ustanovitvi hipotečne banke v daljšem jedrovitem govoru katerega prinaša v celoti „Slov. Narod“. Občini Radence na Dolenjskem se na predlog posl. Detele dovoli za napravo ceste podpore 1435 gl. in neobestno posojilo. Vzame se na znanje poročilo odtoka za letno poročilo dež. odbora, o letnem poročilu, ki opisuje praznovanje 40 letnice presv. cesarja. — Baron Rechbach poroča o odpisu davka nekaterim občinam. Odpisalo se je 16.800 gl. davka. Dalje poroča o izkazu neposrednjega davka s prikkladami vred za l. 1889. Mej katerimi davki stoji v izkazu tudi svota 35 tisoč 911 gl. 12½ kot pristojbine za iztirjavanje davkov, kar poslanec Pakiž obžaluje ter želi, naj bi se davki od revnejših ljudi ne iztirjavali tako strogo in naj bi se vlada naprosila, da bi se za eksekucijo računilo 5 kr. k večjem 10 kr. ne pa jeden goldinar kakor dosedaj.

Predlog posl. Pakiža se izroči odtoku za letno poročilo dež. odbora v poročanje.

Poslanec Hribar opomni državne podpore za melioracijske namene obžaluje, da od svote ki jo vlada v to dovoljuje, vdobiva Kranjska komaj 10%. Govorita še Detela in Povše; poročilo se vzame na znanje in predlogi odobré.

Poslanec Šuklje spominja uravnava Krke in nesreče Dolenjske ter prosi dež. namestnika barona Winklerja, da stori kaj za Kostanjeviški okraj.

Baron Winkler odvrča, da se v kratkem ugotovi želji posl. Šukljeja. — Poročilo o zakladu za posuševanje ljubljanskega barja se odobri.

Poslanec Povše izvestuje o poročilu deželne odbora zaradi prenatrdbe vodnega zakona, koje se vzame na znanje. Isti poslanec poroča tudi o podpori za šolske vrte, za vodnjake v Unci z namenom, da se najde nadjana voda na Krasu itd. Poslanec Stegnar predlaga, da se v poročilo dež. odbora sprejme tudi poročilo o šolskih vrtilih.

Povše predlaga, da se naroči dež. odboru, da skuša doseči od dež. vlade, da se državna osrednja drevesnica decentralizuje, kajti sedaj ista stavi precejšnjih ovir uspešnemu pogozdovanju.

nem redu čeprav so zidana po jednem kopitu; niti dveh hiš ne najdeš v enaki nameni ali legi. Ker so tukaj tla zdaj ravna, zdaj zopet gričasta, ta nered je tem bolj očividni, ker jedna hišica stoji više, druga zopet niže. Na kakem vzvišenem kraju dosežeš dimnik lahko z roko.

Ciganskih hiš ne obkrožuje nikakoršno zidovje. Če dvema sosedoma ni prav, da hodijo ljudje mimo njih hiš, tu zagradata pot z navadnim trnjevim plotom ter s tem zabranita, da nikdo ne hodi po njej.

Ako stopaš po ozkih zavitih ulicah ciganskih, čestokrat slišiš iz kake hiše enakomerno nabijanje kovaških kladov. Če potem kreneš v dotično hišo, čije vrata so na stečaj odprta, opaziš mojstra Vulkana, kako sedi na tleh ter železo spretno kuje in vrtili. Čudiš se mu, kako brzo naraja žebelj za žebeljem. Časih izdeluje tudi podkove za konje ali verige in sponje, katere imajo umetne ključavnice. Tudi take verige se napravljajo za konje kajti ciganje imajo navado, da svoje konje gonijo daleč v gore, kjer se živali same pasejo. Se ve, da prej konje zvežejo s svojimi verigami, ključavnične ključke pa vtaknejo k sebi v torbo. Skoraj vsi ciganje kujejo sedeč. Meh je jako jednostaven, ravno tako naklo, kladivo in klešče.

(Dalje prih.)

Poslanec Murnik toži, da se gozdi v deželi posekajo ter da bode Gorenjska, Dolenjska in deloma tudi Notranjska kmalu podobna Krasu, katerega vlada sedaj pogozduje ter predlaga strožje postopanje vlade v gozdarskih zadevah in decentralizacijo osrednje drevesnice. Predlogi se sprejmejo.

Poročilo deželne odbora kaže 3 milijone 36.506 gold. novih hipotečnih dolgov, razbremenitve znašajo 2.515.571 gold.

Poročilo o posojilnicah na Kranjskem kaže, da jih je bilo 10 in da so imele denarnega prometa 2.284.703 gold. kar se vzame na znanje kakor tudi nekatera druga poročila.

Poslanec Pfeifer toži nad premajhno skrbjo poklicanih oblastev o priliki razgrajanja osepnic na Kranjskem ter daje nekatero dobre nasvete. Šuklje poroča o pobiranju deželne naklade za žgane opojne tekočine. Dohodki do 1. septembra so znašali 106.246 gold. ter predlaga naj se poročilo vzame na znanje, fin. ministru izreče zahvala in 50% čiste svote primerno razdeli. Uslišijo in odkloné se še nekatero prošnje in seja sklène.

Nadaljuje se popoldne ob 2. uri. Povše poroča v imenu narodno gospodarskega odbora o deželno kulturnih in zdravstvenih stvarih. Na predlog poslanca Pakiža se obljubi posestniku Adamiču v Dobropoljah primerna podpora, ker je svojimi stroški izčistil požiralnike, v katere se izliva Rašica pri Ponikvah ter s tem prišel na beraško palico. — Deželni odbor povoljno poroča o raznih zgradbah, popravah in uravnava voda, kar se vzame na znanje.

Povše priporoča, da vlada zdaljša in zboljša brambeno zgradbo pri Stožicah, kjer Sava učinja veliko škodo. Razprede se razprava o urejevanju Save in pritokov katere se udeležé Žvegelj, Winkler in Krsnik.

Poslanec Lavrenčič izreka nujno prošnjo, naj se po dež. zboru še v tem zasedanju predloži postavni načrt, da se uravna reka Vipava, ki preplavlja v velicah dežjovih njive in uhaja celo v Vipavski trg. — Dež. glavar dr. Poklukar izjavi, da je dež. odbor za prvo silo postavil uže 5000 gold. v proračun za l. 1890. Predlogi se vsi sprejmejo.

Poslanec dr. Papež nasvetuje, da bi se osnovala vodne zadruge za uravnava vseh rek po deželi, kjer je uravnava hudoournike ter da te zadruge podpira tudi dež. odbor.

Politični pregled.

Notranje deželo.

V češkem deželnem zboru bila je proračunska debata posebno o poglavju: šolstvo, jako zanimiva. Poročali smo, da je proračunska komisija na Gregrov predlog sklenila, da se da češke šolske matice 20 tisoč gold. podpore. Ta predlog je Nemce zelo razburil; začeli so kričati po časnikih in dr. Seuss je mislil, da je njegova dolžnost celo v nižje Avstrijskem deželnem zboru protestovati proti temu sklepu. Veleposelniki in po njih uplivu tudi Staro-Čehi so uže v komisiji ugovarjali temu predlogu, čisto naravno je torej, da so se uprli temu predlogu tudi v deželnem zboru ter zaprečili njega izvršitev. Zastonj so Mladočehi dokazali, da država in dežela v manjši meri skrbi za češko šolstvo nego za nemško. Poslanec Treybal je večini s številkami dokazal, da dežela plačuje 18½ po sto več za nemške nego za češke šole, da se torej za vse to, kar se daje Nemcem več, Čehi prikrati. Nemški šulferajn dobiva podporo od nižje Avstrijskega, Šlezkega in Solnograškega deželne zbora ter ima očividno germanizujoče namene. Z darovi in zvižacami vabijo Nemci češke otroke v šulferajnske šole, kjer je tujčijo in nemčijo. Šulferajn iz-

datno podpira tudi židovske šole, ker imajo tudi te namen germanizovati češke otroke. Ako torej pomislimo, da dežela in država vzdržuje premalo čeških šol je pač čisto opravičen in umesten predlog, da se šolske matice češki dovoli 20 tisoč forintov letne podpore in to tem bolj, ker šolska matica ne namerava nemške otroke čestiti, nego samo češke otroke ohraniti svojemu narodu. Poslanec Tonner preporoča predlog grofa Zedvitzja, da se 20 tisoč forintov dovoli v podporo vseh privatnih šol, uživajočih pravico javnosti ter da se deželni šolski svet pooblasti to podporo razdeliti med češke in nemške šole. Ta predlog je bil sprejet z vsemi glasovi Staročeške in plemenitaške večine. Proti so glasovali vsi Mladočehi in Staročeška Adamek in Pippich. O tej priliki prišlo je tudi vprašanje o konfesionalnej šoli na dnevni red. Generalni vikar Hora rekel je, da je že dr. Herold izjavil, da mora biti podlaga vsake šolske izobrazbi, verska. S to izjavo so si neč prišli liberalci in klerikalci do polpota naproti. Mi (Staročehi in fevdalci) zahtevamo konfesionalno šolo, ker samo to omogočuje versko odgojo otrok in terjamo, da se prepusti cerkvi, da upliva na šolo. Izključljivega vodstva šole ne zahtevajo pod sedanjimi okolnostmi. Govornik potem zagovarja kneza Liechtensteina, o katerem pravi, da je prijatelj češkega naroda ter da ne zahteva oživotvorenje kakih srednjeveških institucij nego tako konfesionalno šolo, kakršne imajo razven katoličanov vse druge vere. Nadalje dokazuje, da je treba skrbeti za versko odgojo otrok ter kaže na moralno propast, ki se dan danes čedalje bolj širi. Svojo zahtevo utemeljuje s tem, da se zločini čedalje bolj množe in da bi se temu najlažje ustavila verska šola. Svoj govor končava s tem, da oni ne zahtevajo verske šole da bi spravili nase moč in gospostvo, nego zato, ker to narodna blaginja zahteva. Večina je ta govor odobraval. Dr. Herold je odgovoril na to v lepem govoru, v katerem pobija vse trditve poslanca Hore. Herold pravi, da oni hočejo šolsko odgojo na verski podlagi, šola pa ne sme biti zato ne cerkvena ne državna nego narodna. Da se dandanes neke vrste zločini množe temu ni kriva novodobna šola, nego socialne razmere v katerih živimo. Konvencionalno laž, da šola vzgaja zločince treba torej zavrniti. Duh časa odseva se v šoli in tega ni mogoče zatreti. Poslanec govori potem ob organizaciji duhovstva ter pravi naposled: Mi hočemo narodno in pravno šolo, ako hočete tudi vi to, pridemo vam naproti. Mislim pa, da bi se izšlo iz konfesionalne šole vse kaj drugega, nego narodni in pravni element. V pondeljek so bile pretrgane deželno zbornice seje. Zbor se snide zopet januarja meseca. Mej tem bode se deželni odbor pogajal z vlado o premeni volilnega reda in o šolah za manjine.

Gališki deželni zbor je po dolgih razpravah vendar izvolil tudi jednega Rusa g. Savčuka v deželni odbor. Vodja Rusov g. Romančuk se je v proračunski razpravi bavil z odgovorom vladnega zastopnika na interpelacijo vseh ruskih poslancev. Vladni zastopnik svetoval je namreč Rusom naj se obrnejo na najvišje sodišče, ako mislijo, da se državni temeljni zakoni kršijo. To so Rusi uže prej znali ter tudi uže davno poznajo neuspešnost teh poti. Romančuk dokazuje nadalje, da deželna in dunajska vlada enako sovražno postopati proti Rusom. Deželna vlada o vsakej priliki kaže svoje sovrašstvo proti Rusom. Tako je postavila na novem poštnem poslopiju v Lvovu samo poljske napise, tako tudi na vseh drugih javnih poslopijih. Kar se pravi in preganjanj tiče so jih Rusi v svojej interpelaciji samo nekoliko našli, postregli bi jim lahko še z dolgo vrsto enakih podatkov. S kratka, za Ruse se v nobenem oziru ne stori ničesar. — Predlagano je bilo, da bi se število sodišč v vshodnej Galiciji pomnožilo. Sprejeta je

bila resolucija, da naj se pri pokrivanju materialnih potrebščin poštnih, telegrafskih, železniških in drugih zavodov oziralo izključljivo na gališke proizvode. Javorski je v dolgem govoru slavil finančnega ministra Dunajevskega ter hvalil deželne finance. Povdarjal je, da se poljski državni poslanci v državnem zboru ravnaajo po sklepih in željah deželne zbora ter da je zato poljski klub na Dunaji in deželni zbor ena sama družina. O Rusih je rekel ošabni šlehdic (plemenitaš) da je ne smatra resne, da neso nikdar zadovoljni ter da jim poljska večina iz navade dovoljava nekatere zahteve. Obljublja, da si bodo poljski državni poslanci prizadevali urediti zemljiško odvezo ter sodelovali o premeni pristojbinskega zakona. V podrobni debati o proračunu kanili so Poljaki ne dovoliti Rusom govoriti, zato se je pro-forma vpisalo nekoliko poljskih poslancev mej protigovornike, a ker so Rusi mej temi imeli večino morali so jim dovoliti besedo. V imenu Rusov je govoril dr. Antonjevič ter ožigosal postopanje deželne odbora.

Vnanje deželo.

Ruski prestolonaslednik ima se, kakor poročajo nemški listi, zaročiti z Margareto najmlajšo sestro nemškega cesarja. Ti listi so uže doznali, da je nemški cesar uže dovolil, da nemška princesa prestopi v pravoslavno vero kakor to zahteva zakon ruske vladarske hiše. Da bi svojo vest tembolj podprli, povdarjajo nemški listi, da je mati nemškega cesarja v jako tesnem sorodstvu z ruskim dvorom. Oficiozni listi pa svare, naj se nikar preveč ne verjame tem vestem. Čudno bi bilo res, da bi se sedaj ruski prestolonaslednik vezal z prusko princeso.

Iz Srbije dohajajo vesti o napadih Arnavtov, ki čedalje bolj pogostoma navaljajo na srbsko zemljo. Pred kratkem je divja arnavtska četa obkolila slavni samostan Dečan ter vjela arhimandrita Rafaela in naložila silno veliko odkupnino. Samostan je obzidan in se bode branil. Srbska in črnogorska vlada sta se obrnili na visoko porto, naj arnavtske napade zapreči. Za črnogorske naseljence v Srbiji nabirajo se po Rusiji nadodarni doneski. Črnogoro je letos zadela slaba letina, zato se dve tisoč črnogorskih družin preseli v Srbijo. „Blagotvoriteljno“ društvo je po vsej Rusiji začelo nabirati za te izseljence doneske.

Francoska zbornica je začela svoje delovanje. Govor kateri je izustil ministerski predsednik bil je z odobravanjem sprejet. Minister povdarja, da je deželi potrebna stalna vlada z zanesljivo večino v zbornici. Sprejet je predlog, da država opusti monopol na izdelavanje žveplenk. Listi ta sklep zbornice ne hvalijo, trdeč, da bodo žveplenke podražale, ne da bi država imela kaj koristi od tega.

Vlada zjedinjenih severoamerikanskih držav bode kmalo priznalo republikansko vlado zjedinjenih Braziljskih držav. Novo republiko so uže priznale vse južnoamerikanske republike. Nadbiskup v Rio de Janeiro je blagoslovil republikansko vlado, katero je vsa dežela brez ugovora priznala in sprejela. — Don Pedro II. pride morda 2. decembra v Lisabon, kjer bode sprejet s kraljevo častjo.

Liberalizem in Slovenci.

Nulla pars corporis ad nocendum propitior, ad frenandum difficilior quam lingua. Ezop, katerega je prosil gospodar, naj mu napravi za kosilo najboljšo jed, pripravil mu je jezik: začuden ukaže mu gospodar naj mu prinese jutri na mizo najslabšo jed; in Ezop prinese mu zopet jezik. Vprašau po uzroku, odgovoril je gospodarju navedši razne prednosti in velikansko škodo, ki jih lahko napravi — jezik. — Nek filozof trdi, da nespametneži imajo srečo v ustih

modri pa usta v srcu; gorje človeku ako mu srcé vskipi; celo bedak šestokrat velja za modrega ako modro molči. — Ta pravljica in prigovori prihajajo nam na misel ko prebiramo strastne razprave, pretirano sklepanje, razmotrovanje, tesnoročnost, pedantnost, dlakocepljenje, sumničenje, slabomišljenje, obrekovanje itd. g. dr. Mahnič in njegovega „Rimskega katolika“. Staknol je ta novodobni učenjak mej vernimi Slovenci neko strahilo, s katerim moti svoje čitatelje, ter jim natveza slabih, neutemeljenih, neopravičenih nazorov o narodnosti, in narodnem delovanju. Strašilo to je — liberalizem, ki je po njegovih mislih porodil panslavizem, krivoverstvo, frama-sonstvo in še več drugih zlosti, koje trosijo po Slovenskem razumniki svetnega stanu. Vsi, ki ne nosijo črne suknje, ki neso posvečeni in ne prisegajo v evangelje novega goriškega modrijana, vsi so — brezverci, heretiki, panslavisti, liberalci, frama-soni! In vendar o teh sektah izvestno nima celo naš srednji — omikani stan — pojma! In vendar se o teh namišljenih zlih ni slišalo niti po časnikih, ni po knjigah ni-česar dokler jih ni iztaknil v svoji veliki modrosti — dr. Mahnič. Ljudje, koje on tako strastno napada neso si celoma svesti krivice niti najmanjšega pregreška v tem obziru; zasedajo odlična posvetna in cerkvena dostojanstva, pri vsem tem so pa napadani. Kam dovede ta preve-liko zelotizem slovenstvo sploh? Kakšen je namen Mahničev in malobrojnih njegovih privrženecv? Livius veli: avide ruendo in libertatem, in servitute delapsi sunt. Ako preveč silimo v svobodo, postanemo robovi. Dosledno pa tudi ako se udamo strastnim naukom Mahniča in njegovih privrženecv. — Ali zadosti o tem. Naj sledi tu odstavek iz uvodnega članka zadnje „Nove Soče“, ki kaj lepo pojasnjuje mahništvo:

„Vera“ je torej v nevarnosti! Pod to zastavo začel je v poslednjih letih nekako dobro preračunjen, pa strasten boj proti slovenskim pisateljem, pesnikom in poli- tikom. Dunajski in ljubljanski „Zvon“ prišla sta kar v celoti na najnovejši slovenski indeks, posebej pa še Stritar, Tavčar, Vošnjak, duhovniki Simon Gregorčič, Go-razd in konečno še dr. A. Gregorčič. Toda komaj je začetek; kaj še vse pride! Po- polnoma bode po tleh vse naše slovstvo in tudi vsi oni idejali, katere je narod slo-venski z navdušenostjo gojil že štirideset let! Že to nam opravičuje sumnjo, da po vseh teh naših književnikih in politiki- h vendar ne bode „vera“ v tako groznej „nevarnosti“.

Kdor je pa količkaj sledil temu knji- ževnemu in političnemu uničevanju, spoznal je, da se je vsem tem našim možem po- kladal v srcé hudoben namen, da zavestno hoté škodovati pravici ali vernosti slo-venskega naroda. Povsod le hudobija, pov- sod le hudobni namen, povsod črno — a nobene svetle strani. Odkod ta črno- glednost? — In iz modroslovnega modro- vanja, iz teološkega razpravljanja in dlako- cepljenja prišlo se je povsod do zaključka: brezverci so, liberalci so, heretiki so — zato uničimo jih, onesnažimo jih pred svetom, izpodrinimo jim v narodu dosedanje dobro ime, vcepimo ljudstvu stud — ne toliko do njih duševnih proizvodov — ampak do oseb — in če smo to dosegli, potem se nam ni več bati, da bodo škodovali ver- nosti naroda in „vera ne bo v nevarnosti“. Dá, v neki dobro znani knjigi v šestih zvezkih čitamo celo prisposobo: topničarja je treba usmrtiti, potem top streljal ne bo. — Tako so začeli najnovejši bojevniki za krščanstvo. Ali je pa tako bivatvo naukov Kristusovih? Tudi v verski gorečnosti ne smemo pozabiti na dolžnost do svojega bližnjega, ne smemo pozabiti, da se človek tudi v verski gorečnosti ne sme pregrešiti proti osmi zapovedi božji, ne sme oprav- ljati, sumničiti in krivo soditi! — Naš sveti Učenik pa ni govoril le o veri (kar zadostuje le protestantom), ampak tudi o upanju in ljubezni. In sveti apostel

Pavel pravi: „Ko bi človeške in angeljske jezike govoril . . . , ko bi znal prerokovati in vedel vse skrivnosti, in imel vso učenost, in ko bi imel vso vero . . . nič nisem“. In dalje: „Ljubezen je potrpežljiva, je do- brotljiva; ljubezen ni nevoščljiva, ne ravna napáčno, se ne napihuje . . . ne misli hu- dega, se ne veseli krivice itd. Zdaj pa ostanejo: vera, upanje, ljubezen, to troje; največa med temi pa je — ljubezen“ (Tretja predpepelnična nedelja.)

Zdaj pa vprašamo svoje razsodne či- tatelje: Ali veje iz naših najnovejših kri- tikov le trohica ljubezni do svojega bliž- njega — pisatelja, pesnika ali politika? Ali ne zbuja velikoveč slednji stavek le sovraštvo, srd, zaničevanje in mrzenje ne toliko dejanj, pač pa oseb? Ali je to krščansko?! — Mi se ne smatramo za nezmotne, pa tudi nobenemu teh kritikov ne priznavamo one nezmotnosti, one ne- pogrešnosti in neoporečnosti, koje si tako brezobzirno in samosvestno prisvojujejo. Mi nočemo brezpogojno pripisovati vseh dejanj, če niso po naših mislih in željah, vedno in povsod le hudobni volji in zlob- nemu namenu, ampak človeku z vsemi svojimi prednostimi in slabostimi.

Ljudje pa smo tudi mi! Kdo je brez napake? Da bi pa kdo iz naših slabostij koval proti nam zarote v osebno uničevanje, da bi nam podtikal hudobne namene, to prepovedujemo tudi dr. M. in njegovim najnovejšim „somišljenikom“(!).

Bodi zadosti! Menimo, da smo zadosti jasno označili svoje stališče. Torej: Ne toliko „vera“, ampak ljubezen, prava „krščanska ljubezen“ je v veliki nevarnosti, kajti na podrtinah poslednje vezi, spošto- vanja in sodelovanja duhovskega in posvet- nega razumnistva, hočejo nekóji zidati „veri“ nerazrušljive stebre. Prepričani pa smo, da se vsi zavedni Slovenci združimo pod zastavo Kristovo, koje nam je takó lepo pokazal njegov učenec sv. Pavel, da namreč na vekov veke ostane neporušna: vera, upanje, ljubezen, to troje; najnepo- rušnejša med temi pa — ljubezen. — Žalosten odmev o strasti tega „uče- njaka“ nam je tudi poslano dr. A. G. v „Novi Soči“ v kojem se iskreno zahvaljuje č. gg. duhovnikom svojim sobratom za izraženo sočutje radi neplemenitih napadov in bridko žalj nje, ki dohaja odličnemu rodoljubi in bivšemu poslancu od strani, od katere bi mu jih ne bilo pričakovati. Po- sledice takega delovanja se bodo brez- dvojbeno pokazale — a bode prekasno!

Domače vesti.

Imenovanja. Maksimiljan Schwachhofer je imenovan računskim preglednikom, Edv. Girometta računarskim oficijalom in V. Lehner računskim asistentom pri ra- čunskem oddelku na tukajšnjem namestni- štvu. — Finanč. višji nadzornik vitez Zim- mermann je imenovan finančnim svetnikom pri c. kr. finančnemu ravnateljstvu.

Odbor ženske podružnice sv. Cirila in Metoda nabira radovoljne doneske in ob- leke, da se napravi kolikor mogoče sijajna božičnica. Načelnništvo naznanja tem potom, da pride še k vsem onim rodoljubom in ljubiteljem naše dece, pri katerih ni še bilo in kateri so druge kratki blagovoljno podpirali slovensko deco. Ker odbor ne ve imen oseb katere bi rade kaj v ta namen darovale in ker je doba jako kratka, vabijo se vsi dobrotniki, da blago- voljno določijo milodare društveni bla- gajnici gospodični V. Kalister.

Slavno občinstvo se mora radovati, ko se le spomni, kako osrečuje ubogo deco z darom, če tudi majhnim. Komu ne bi utripalo srce, videčemu one veselja bliščeče oči, ko vidijo blagodarne da- rove! Koliko plačilo je darovatelju ona krotka zahvala iz valih, nedolžnih usten!

Za podružnico sv. Cirila in Metoda v Trstu, nabralo se je v „veselje družbi“

dne 23. t. m. v „Slovanskej Čitalnici“ 2 gold. 30 kr. — V kavarni „Tedesco“ pri igri „domino“ nabralo se je 24. t. m. 2 gld. Srčna hvala!

Za podružnico sv. Cirila in Metoda na Greti oziroma za otroški vrt v Rojanu, nabralo se je pri veselici pevskega društva „Adrija“ v nedeljo 24. t. m. v gostilni pri Ferlugi, 8 gld. 68 kr. — Družba narodnih rokodelcev je nabrala v isti namen v ka- varni „Tedesco“ 2 gld. — g. A. V. iz Barkovlj je podaril 1 gld. za tablo v menovanem otroškem vrtu. — G. Št. Na- dlišek gld. 2, gg. Petelin in Danev pa gl. 1.50 svoj zaslužek za voznino tamburic k veselici. — Srčna hvala!

Družbi sv. Cirila in Metoda je dovo- lil deželni zbor Kranjski 1000 gld. pod- pore; Dramatičnemu društvu 2000 gld. in več drugim društvom, zavodom in osebam podporo v skupnem znesku 7545 gld.

V deželni odbor Kranjski so izvoljeni: dr. Schaffer, Murnik, dr. Vošnjak in Detela.

V zadnji seji deželnega zbora kranj- skega predlagal je poslanec L. Svetec, da se naroči deželnemu odboru naj deluje na to, da dobimo tudi slovenske srednje šole v višjih razredih. Predlog se je sprejel.

Prva seja Tržaškega mestnega zbora je bila dne 25. novembra. Opoldne so se zbrali novi zvoljeni poslanci v mestnej zbornici. Vladini zastopnik namestniški so- vetnik baron Conrad je odprl sejo po- zdravljajoč zbrane v imenu vlade ter po- vabil v smislu mestnega statuta g. Ivana Bernardi kot najstarejšega poslanca, da prevzame predsedništvo.

Gospod Ivan Bernardi se poda na to na mesto odločeno predsedniku, spominja navzoče na mestni pravilnik, ki ga odlo- čuje kot najstarejšega, da prevzame za- časno predsedništvo ter prosi svoje sodruge za potrpljenje. Po konstatovanju sklepno- sti skupščine izjavi, da se seja prične ter pokliče v smislu statuta najmlajša člana mestnega zbora, g. dr. Brunner-a in dr. Sancina kot zapisnikarja pri referentovi mizi. Ko se je predsedništvo konstituiralo javlja predsednik, da sta dr. Perugia in Riedmiller opravičila brzojavno svojo od- sotnost, dr. V. V. e. z. i. a. n. pa se je pi- smeno poslaništvu odpovedal; predsednik izjavlja, da ne bo v tej seji prečital pisma dr. Veneziana ker se bodo storili koraki, da dr. Venezian svojo odpoved vzame na- zaj. Predsednik poroča na to, da edini predmet današnjega zborovanja je — iz- volitev dveh verifikacijskih komisij, kateri morati biti sestavljeni vsaka iz pet članov, čijih ena bode preiskovala volitev v štirih mestnih skupinah, jedna pa volitve v še- stih okoliških okrajih ter slednjič pre- iskala tudi svojo lastno izvolitev.

Pri glasovanju odda se 49 glasovnic ter so se izvolili: v komisijo za preiskavo mestnih volitev gg. Burgstaller, dr. Per- vaglù dr. Consolo, dr. Janovitz in dr. Ri- ghetti; za okolico pa: Vianello, Viertha- ler, R. Luzzatto, dr. Vidacovich in D' An- geli. Komisiji sti si še isti dan konstituirali.

Na to poroča predsednik, da so uže došli volilni dokumenti od c. kr. namestni- štvu ter da je uže dal sestaviti posebno naznanilo, s katerim se vabijo volilci, da uložé slučajne reklamacije proti volitvam v teku osem dni; na to se seja sklene ob 1/2 uri popoldne.

„Matica Slovenska“ je imela dne 20. t. m. 84 svojo sejo. Za prihodnje leto od- ločil je odbor, da se izdajo sledeče knjige: 1. L. e. t. o. p. i. s. v. jednaki obliki, podobni sestavi, sploh pod istimi pogoji kakor do- slej. Urednik mu bode prof. Bartel 2. D. u. š. e. s. l. o. v. j. a. II. z. v. e. z. e. k. v. obsegu nekako 18 pol, kazalom in stvarnim in- deksom. Spisuje dr. Fran Lampe; 3. Ako bo mogoče izda prihodnje leto Matica V. o. d. n. i. k. o. v. e. p. r. o. z. a. i. č. n. e. s. p. i. s. e, ki bi jih uredil ravnatelj Wiethaler. — Po- verjeništvu za Trst je sprejel g. c. kr. računski asistent S. Štravs.

Svoj prvi pevski večer napravijo peveci „delalskega podpornega društva“ pod osov-

nim vodstvom svojega pevovodje v ne- deljo dne 1. decembra v gostilni vrlaga narodnjaka M. Lavrenčiča v ulici Giulia št. 1 (Fondo Rali, uhod v ulici Rossetti). Pevati se bodo sledeči zbori: 1. „Korač- nica“ I. pl. Zajc. 2. „Slovenec sem“ dr. Benj. Ipavec. 3. „Na boj“, Hajdrih. 4. „Danes tukaj, jutri tam“, J. Koejančič. 5. „V mraku“ četverosev, dr. B. Ipavic. 6. „Jurisičeva poputnica“, I. pl. Zajc. Za- četek ob 8. uri zvečer; vstopnina prosta. Vsi ljubitelji lepega narodnega petja se uljudno vabijo k obilni udeležbi.

Veselica pevskega društva „Adrija“ se je v nedeljo prav dobro obnesla. Za- nimiv program in priljubljenost „Adrije“ privabila je mnogo občinstva iz okolice in mesta tako, da je bila velika dvorana pri Ferlugi prav polna. Pri tej veselici smo imeli priliko prepričati se, da se je „Adrija“ resno poprijela svoje naloge kot pevske društvo ter da kot tako lepo na- preduje. Pesni, katere je pel barkovljanski zbor so vsem poslušalcem prav ugajale. Kedor je slišal te pevce, koj po ustano- vitvi pevskega društva, in danes zopet, mora priznati, da so v tem kratkem času lepo napredovali. Pa temu se ni čuditi, saj se vrli „Adrijaši“ ne bojé ni dolgih potov, ni dežja, ni noči, kadar jim je iti k pevski vaji. Vstrajno in odločno stopajo dalje na poti, ki je vodi k svrhi. To mo- ramo hvaliti, tako naprej in dosegli bode- te še lepših uspehov. Ne ozirajte se ni na desno ni na levo, ne poslušajte kaj pravijo vaši očitni in zakriti nasprotniki, vi se držite svojega prepričanja ter nadaljujte začeto delo. Pri veselici sta sodelovala tudi tamburaški zbor in dramatični odsek „Tržaškega Sokola“, ter mnogo pripomogla k dobremu uspehu.

Posebno tamburaši so koj o svojem nastopu vse poslušalce kar elektrizovali. Ploskanju in odobravanju ni bilo konca in vsak komad je bilo treba ponavljati; tudi to ni zadostovalo vnetim poslušalcem, ti so vedno in vedno hoteli še kaj slišati in tamburaši so morali igrati. Mesto treh točkov, ki so bile na programu, odigrali so jih pač najmanj deset! To je pač sreden nastop tamburaškega zbora, katerega čaka še velika naloga v mestu in okolici. Tudi dramatični odsek je prvič nastopil v oko- lici, ter si pridobil priznanje občinstva. Prizor „Ne vem“ igrali so s tolikim hu- morjem, da so zbudili v poslušalcih glasen smeh. Igralci so bili tudi prav srečno in duhovito napravljeni, kar pri vsaki igri, poseba pri glumi mnogo izda. To je bila prva veselica prirejena s sodelovanjem okoličanov in Tržčanov. Mi želimo, da bi se še mnogo takih napravilo v okolici. „Tržaški Sokol“ in tamburaši bodo izvestno okoličanske rodoljube vedno radovoljno podpirali v njih prizadevanjih. Po zvrše- nem programu razvila se je jako živahna domača zabava mej katero smo slišali mnogo lepih zborov in napitnic. S to ve- selico se je začela nova vrsta zabav v okolici. Torej le tako naprej! —

Zadnje mestne volitve dajejo trža- škim listom še vedno gradiva k prepirom. Iz polemike mej „Piccolom“ in „Mattinom“ posnemamo, da je vlada z izidom volitev po- polnoma zadovoljna, da, presrečna je, da se je vse tako lepo steklo. Progresso je neki ves drug nego je bil nekdanj. Današnji progressovci so se baje tako premenili, da jih kar spoznati ni več. Načela progres- sovcv so tako čedna in patrijotična, njih težnje tako skromne, da je to prava sreča za Trst, da so oni zmagali ter si ohranili večino in gospostvo v mestu. Vladna stranka je pa vsled kompromisa baje prav mnogo pridobila. O volitvah v okolici pa pravi, da je to bil boj mej narodnostjo in na- rodnostjo, boj mej Italijani in Slovenci. Lahi obeh strank so se tu združeno bo- rili proti Slovincem in ako se v dveh okrajih (na Opčinsk in v Rocolu) zmogli Lahi je to zasluga „patrijotov“ in progres- sistov v enaki meri in oboji se je morajo enako veseliti! — Tako in enako govori

vladni „Mattino“, nauk iz tega si pa po-
sname lahko vsako sam. Tu se nam od
najkompetentnejše strani z nova zatraja,
da nam nasproti ni razlike mej „patrijoti“
in „progressovci“ in da se tudi teh dveh
strank politični nazori čedalje bolj bližajo
in jednatijo. —

Iz drugega okraja v okolici poroča
nam prijatelj našega lista glede „gostije“,
ki jo je priredil Polde Mavroner svojim
nezavednim volilcem rekoč, da se je tudi
on večerje vdeležil ter mirno od strani
gledal, kako njegovi sorojaki prodajajo
dušo in vest za glažek vina ali šnopsa.
Pri tej „gostiji“ pristnih Lahov vpila je
neki hči znanega renegata Zabukovca, ka-
teri ima skladišče za moko v ulici An-
drona del moro, rekoč: fora i ščavi!
via quei de Nabergoj! Omeniti
moramo da je ta „laška“ deklica oblečena
v okoličanski narodni obleki. Očtel jo je
po vrednosti okoličanski vrl mladenič. Do-
kler nekateri babe-možje kuhajo „Cikorjo“
— pustimo jih v njih nezavednosti, ko
se pa celo dekleta jamejo potezati za
Garibaldince in strastne Lahone: take pač
neso vredne, da je nosi rodna zemlja!

Vabilo. Podružnica sv. Cirila in Me-
toda za Beljak in okolico bude imela na
prvo adventno nedeljo dne 1. decembra
1889. l. ob 3. uri popoldne svoj III. letni
zbor na Vočilu v Brugerjervi gostilni po
slednjem dnevnem redu: 1. Nagovor na-
čelnikov. — 2. Poročilo tajnikovo, bla-
gajnikovo in knjižničarjevo. — 3. Voli-
tev dveh pregledovalcev računov. — 4.
Volitev novega načelnštva. — 5. Do-
mača zabava s poučnim govorom, dekla-
macijami, različnimi govori in petjem. Vsi
udje te družbe, kakor tudi vsi rodoljubi
in oni, ki želijo pristopiti, se uljudno va-
bijo, da bi ta zbor v prav obilnem številu
počastili. Načelnštvo.

Osoda slovenskih šol na Koroškem.
Mnogo se je boriti nam primorskim Slo-
vencem za slovenske šole. V Trstu samem
biva nas preko 30 tisoč a nemamo nijedne
slovenske ljudske šole. 30 tisočem sloven-
skim okoličanom se godi malo boljše kajti
slovenščina se mede iz njih šol skozi vrata,
skozi okna se jim pa sili tuja laščina. Nič
boljše se ne godi tudi Slovencem na Ko-
roškem. Nemci so se tu zakleli, da bodo
uničili slovenščino ter zanikajo Slovencem
pravico do obstoja. V Št. Jakobu v Rožni
dolini prosili so občinarji lanske leto za
slovensko šolo. Mej časom pa ko so ča-
kali odgovora na svojo prošnjo, razdvo-
jili so nemški nasprotniki najprej Rožek
in Št. Jakob v dve občini ter izrekli, da
je s tem tudi prošnja za slovensko šolo
prišla ob veljavo. Ali občinarji vložili so
novo prošnjo in mirno čakali rešitve. Kar
dobé dne 16. t. m. ob 2 uri popoldne
dopis od c. kr. okrajnega šolskega sveta
v Beljaku, da bode okrajni glavarg. Prax-
marer prišel dne 20 t. m. v Št. Jakob, da
se sam prepriča in čuje od ljudstva sa-
mega je-li v istini želja ljudstva, da se
pouk nemškega jezika na ljudski šoli v
Št. Jakobu odstrani. Sklicati so morali
vse stariše na ta dan v šolsko sobano.
Povabiti je bilo vkupe 223 starišev, in to
v kratkejši dobi treh dni.

Omenjeni dan prišel je c. kr. okr.
glavar Praxmarer iz Beljaka in z njim
Rožeški župan Simek, kateri zadnji naj
bi na ljudstvo upljal, da bi se zbalo
priti k zboru. Koj iz začetka so kmetje
razumeli kaj se z njimi namerava. Ime-
novani glavar je začel govoriti nemški,
razlagati kmetom potrebo nemščine ter
jim vcepiti kako slabo jim želi občinski
zastop s svojo prošnjo za slovensko šolo.
Nek učitelj je navzočim raztolmačil gla-
varjev govor. Oglasila se č. g. Aplén in
posestnik Jožef Janežič ali neso jim pu-
stili govoriti. Vsem navzočim je to postop-
panje mrzelo. Slednjic se je glasovalo.
Vsakdo je bil poklican po imenu. Za slo-
vensko šolo glasovalo jih je 135; za nem-
ško pa 19; izmed povabljenih, 44 se ni

udeležilo zborovanja in te je glavarg sma-
tral zadovoljne z obstoječo nemško šolo
čemu se pa občinarji ugovarjali. Nemška
gospoda je zapustila divno rožno dolino z
dolgimi nosovi. Živeli tako zavedni na-
rodnjaki! — Evo vam, tržaški okoličani,
lepega vzgleda nad priprostitimi a zavednimi
severnimi naši brati. Isti so najbrže bolj
zaviani od strastnih Nemcev nego vi, ki
ste tu na domačih tleh, Lah pa zgolj pri-
vandrovci — vendar se pa oni vrlo zave-
dajo svojega rodu in pravic ter odločno
tirjajo ravnopravnosti. Posnemajte je koder
vam hoče lahonska gospoda vailjevati laške
šole in vam sili svoje pristaše v poslance!

Nevarnost? Mahničeva „Soča“ po-
roča: „Novo učiteljsko pripravnico za žens-
ke so začeli tedaj zidati na gimnazijskem
vrtu, nasproti velikemu semenišču...
Vse ugovarjanje brezuspešno!“ Hm. —
Zopet druga nevarnost je „krvavo stegno“,
ki je nedavno strašilo pred „Narodno ti-
skarno“ v Ljubljani, od tu se je — po
morju — privarilo v Ameriko in sicer v
Brazilijo, zagnalo se naravnost v cesarjev
prestol in ga prevrglo. Storilo je konec
cesarstvu in zdaj bode samo vladalo. Iz
Amerike je moral vbežati celo cesar pred
krvavim stegnom, kaj še le delalci! Ka-
mor ta spaka pride, pripelje Jude s seboj
in z njimi drugih gorjé. Joj, joj!...
čudno, da se zemlja ne podré pred ta-
kimi — neslanostmi.

Česka akademija znanosti in umetno-
sti. Naučno ministerstvo je potrdilo pra-
vila česke akademije znanosti in umet-
nosti, katera mu je bil predložil česki de-
želni odbor. Znano je, da je pred letom
neimenovani rodoljub daroval 200 tisoč
za ustanovitev česke akademije. Po celem
Českej je ta dar vzbudil veliko veselje
razni rodoljubi, občine, društva itd. so za-
čela pošiljati svoje doneske v to svrhu.
Vprašanje o akademiji je prišlo v lanskem
deželnem zboru na dnevni red. Od neke
strani se je hotelo, da bi bila akademija
česko-nemška, deželni odbor se je temu
upri ter s svojo odločnostjo pridobil čes-
kemu narodu velepotreben zavod, kake-
ršnega imajo vsi večji narodi in tudi Jugo-
slavani v Zagrebu.

Nemška kultura. Neznani lopovi so
pobili v noči od 21. do 22. t. m. več
oken pri pisarni in tiskarni družbe sv.
Mohora v Celovcu. Primorski Lah in Ko-
roški Nemci so si v kulturi menda enaki.

Dolniško društvo avstr.-ogersk. Lloyd
v Trstu moleduje zopet pri vladi, da mu ta
poviša letno podporo ter dovoli antecipa-
cijo treh milijonov gld. Dotična pogajanja
se ravnokar vrše ali težko da vlada pri-
voli zahtevam Lloydja.

Ruski vojni ladiji „Kornilov“ in „Črno-
morec“ sti prišli v četrtek dne 21. t. m.
v našo luko v Pulj. Prva odšla je včeraj
v Pulj; „Črnomorec“ ostane še nekoliko
dni v naši luki, da se iznoše pri njej
nekatero poprave.

Dobava mesa za vojništvo v Trstu se
bode oddala na javni dražbi dne 10. de-
cembra za dobo od 1. januarja do 31. de-
cembra 1890.

Smotnik brez dima kojega so nedavno
izumili ter ga ponekod uže izdelovali v
velikej meri ne odgovarja neki potrebi. Iz
več poskusenj se je pokazalo, da močno
škoduje puškinim cevem ter je razjeda
radi česar so marisikje uže ustavili njega
izdelovanje.

Mušji let. Nek životoslovec je prera-
čunal hitrost mušjega leta ter prišel do
zaključka, da ta mrčes — računajoč da
muha udari 330 krat s svojimi perotami
po zraku v eni sekundi — preleti en
kilometer na minuto. Leti namreč tako
hitro kakor najhitrejši brzovlak. Ako bi
muha zmirom vprek letela ne da bi se
ustavila, prišla bi okoli sveta v 28 dneh.

Dunajska borisa

26. novembra.

Enotni drž. dolg v bankovcih	—	—	gld. 85 45
—	v srebru	—	85.70
Zlata renta	—	—	103.10
3% avstrijska renta	—	—	100.85
Delnice narodne banke	—	—	921.
Kreditne delnice	—	—	312 75
London 10 lir sterlin	—	—	118.05
Francoski napoleondori	—	—	9 39 1/2
C. kr. cekini	—	—	5.64
Nemška marke	—	—	58 05

Slavnemu p. n. občinstvu usojam si
naznanjati, da sem prevzel

KRČMO IN PIVARNO

(Fondo Ralli v novi Leitenburgovi hiši).

Jamčim za točno postrežbo, ukusne
pijače in jedi, ter toplo priporočajoč se
gospodi abonementom in slav. slovenskemu
občinstvu bilježim.

S odličnim spoštovanjem

Makso Lavrenčič

Via Giulia šte. 1.

3-2

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na	V napoleonih na
4-dnevni odkaz 3 1/2%	30-dnevni odkaz 2 1/2%
8- „ 3 1/2%	3-mesečni 2 1/2%
80- „ 3 1/2%	6- „ 2 1/2%

Vrednostnim papirjem, glasečim na napoleone, ka-
teri se nahajajo v okrogu pripozna se nove
boretna tarifa na temelju odpovedi od 17.
novembra, 21. novembra in 13. decembra.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2%, na vsako svoto.

V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Reko, kakor
za Zagreb, Arad, Bozen, Gradec, Hermanstadt,
Inomost, Celovec, in Ljubljano — brez troškova

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnošenje kuponov
24-21 pri odbitku 1% provizije.

Predjmi.

Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z
odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Ber-
linu ali v drugih mestih — provizija po po-
godbi.

Na vrednosti obresti po pogodbi.

Uložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat
ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po
pogodbi.

Trst, 13. novembra 1888. 22-24

NOVA PESMARICA

Zbirka najbolj znanih slovenskih, hr-
vatskih, srbskih, bolgarskih, čeških,
poljskih in ruskih pesnij.

Sestavil Ivan Zeleznikar, za-
ložil Dragotin Hribar. — Cena:
mehko vezani 80 kr., s pošto 10 kr.,
več. elegantno vezani 1 gld. 20 kr.,
s pošto 1 gld. 30 kr., dobiva se „Narodni
Tiskarni“ v Ljubljani. — Naroča se
pa lahko tudi v vsaki bukvarni.

5-10

Brnsko sukno

za elegantno

jesensko ali zimsko obleko

v odrezih po m. 3-10, to je 4 dunajske vatije

vsak kupon za

gld. 4.30 iz fine

gl. 7.75 iz finjše

gl. 10.50 iz jako fin-

gold 12.40 iz najfinjše

pristne ovčje volne

kakor tudi sukno za povrhuje suknje, čeljano
sukno, popluto z a. h. suknjo valjano sukno,
sukno za lince, tkanine iz nit, katere se daje
prati, fino in najfinjše črno sukno za saloni oblere
itd. itd. pošilja proti povzetju iznosa rečena in
solidna, jako dobro posnana

tovarniška zaloga sukna

SIEGEL-IMHOF

v Brnu Brunn.

Izjava: Vsa kupca je dolg 3-10 m. in širok 136
cm., torej zadostuje popolnoma za kompletno obleko
za gospode.

Tudi se daje kolikor metrov se želi, jamči se,
da se odpelje natančno o blago po izbranem vzoru.

Uzorec zastoj in franko. 18-20

Papir na prodaj.

Stari časopisi itd. prodajajo se
1 kgr. po 12 nč. Poblizje se izve
pri upravnistvu našega lista.

La Filiale della Banca Union TRIESTE

a' occupa di tutte le operazioni di Banca
e Cambio - Valute.

a) Accetta versamenti in Conto corrente, abbonando

PER BANCONOTE:	PER NAPOLEONI:
3 1/2% c. prev. di 5 gni	2 1/2% c. prev. di 20 gni
3 1/2% a 4 mesi fisso	3 " " " 40 "
3 1/2% a 6 " "	3 1/2% " " " 3 mesi
4% a 8 " "	3 1/2% " " " 6 "

Le lettere di versamento in circola-
zione godranno del nuovo tasso d'interesse
a datore dal 21 e 28 corr. a seconda del
relativo preavviso.

In Banco giro abbuonando il 2 1/2% in-
teresse annuo sino a qualunque somma;
prelevazioni sino a f. 20,000, a vista verso
chèque; Importi maggiori preavviso avanti
la Borsa. — Conferma dei versamenti in
apposito libretto.

Conteggia per tutti i versamenti fatti
a qualsiasi ora d'ufficio la valuta del me-
desimo giorno.

Assume per propri correntisti l'incasso
di conti di piazza, di cambiali per Trieste,
Vienna, Budapest ed altre principali città,
rilascia loro assegni per queste piazze, ed
accorda loro la facoltà di domiciliare effetti
presso la sua cassa franco d'ogni spesa per
essi.

b) Sincarica dell'acquisto e della vendita
di effetti pubblici, valute e divise,
nonchè dell'incasso di assegni, cam-
biali o coupons, verso 1/8% di prov-
vigione.

c) Accorda ai propri committenti la fa-
coltà di depositare effetti di qualsiasi
specie, e ne cura gratis l'incasso dei
coupons alla scadenza.

d) Vende le Lettere di pegno 4 1/2% e
5 1/2% della Banca Commerciale Ungher-
ese di Pest e le lettere di pegno 4 1/2%
dell'i. r. priv. Banca Ipotecaria au-
striaca di Vienna.

22-24
Trieste, 16 Novembre 1888.

Čast nam je preporučiti p. n. občinstvu
Trsta i okolice, Primorja i ostalih hrvat-
sko-slovenskih gradovah i mjestah, sa so-
lidnosti i jeftinoće poznatu, te obilnimi
modernimi pisanimi strojevi providjanu,

JEDINU SLAVENSKU

TISKARU U TRSTU

Ista prima i obavlja svaku naručbu
bilo koje vrsti knjigotiskarskoga posla
te preporuča se osobito za ove vrsti tis-
kanic kao n. pr.:

za župne urede, okružnice, račune, list. artiju
i zavitke s napisom, preporučne karte, posjetnice,
zaručice i vjenčane objave, pozive, rasporede, ulaz-
nice, oglase, pravila, izvješće, zaključne račune,
ročištnike, punomoći, olenike, jestvenike, svako-
vrstne skrižaljke, izpovjedne cedulje, knjige itd.

Uvjerava se p. n. občinstvo, da će nam
biti osobita briga, p. n. naručitelje u svakom
pogledu zadovoljiti koli brzom i točnom
podvorbom, toli jeftinom cjenom i ukusnom
izradbom.

Drži u zalih (skladištu) sve potrebne tiska-
nice i knjige za crkvene urede.

Onda ima na prodaj aliudeće knjige:

Kmetijsko berilo za nadaljevalne tečaje ljudskih šol in gospodarjev v pouk ciena prije 50 nč.	
sada 40 tvrdo vezana	n. 60
Sodnitijski obrasci sastavljeni B. Trnovcem	n. 30
Vilim Tel. prevod Cegnara	n. 40
Ljudmila prevod J. Lebana	n. 20
Filip prevod Križmana	n. 30
Antigona prevod Križmana	n. 30
Trst in okolica od Sile	n. 30
Pjesma o zvonu prevod A. K. Istranin	n. 30
Istra pjesma A. K.	n. 30

Ove su knjige jako prikladne za darove o
praznicah zato ih sl. občinstvu preporučamo.
Kod naručivanja tiskarnica i drugog, molimo
naznačiti t o č n o naručbu i dotični naslov
(adresu) naručitelja.

Za obilnu naručbu preporuča se

Tiskara Dolenc

Via Carintia br. 28 u Trstu.